

Alternatyva senatvei - privatūs pensiniai fondai ar “Sodra”?

Pasaulinės krizės akivaizdoje tenka pripažinti: privatūs pensijų fondai nieko negarantuoja ir “Sodra” šiuo neramumų laikotarpiu išlieka kaip vienintelis, nors ir abejotinas, saugiklis. Kas garantuos ramią senatvę?

Apie tai prie **ZALGIRO NACI-ONALINIO PASIPRIEŠINIMO JUDĖJIMO apskritojų stalo susirinko pakalbėti Lietuvos laisvosios rinkos instituto prezidentė Rūta VAINIENĖ ir žalgiriečiai Rolandas PAULAUSKAS ir Audrius BUTKEVIČIUS.**

A.BUTKEVIČIUS: Šiandien bandysime aptarti pagrindinį klausimą, kurį užduoda visi esami ir būsimi pensininkai. Kaip funkcionuoja privatūs pensijų fondai krizinės ekonomikos sąlygomis? Iš pradžių galvojome šią diskusiją vesti su “Sodros” atstovais, su privačių pensijų fondų asociacijos vadais, tačiau paaiškėjo, kad klausimas yra kur kas sudėtingesnis, tai netgi ne fondų klausimas, ne “Sodros” politikos klausimas, bet iš esmės tai ideologinis klausimas. Kaip funkcionuoja laisva rinka krizės sąlygomis?

R.PAULAUSKAS: Ar dar yra laisva rinka, aš paklausčiau?

R.VAINIENĖ: Krizės yra reguliuojamoje rinkoje, nes laisvos nėra.

R.PAULAUSKAS: Aš save šioje konferencijoje prezentuoju kaip būsimą pensininką, su viltimi žiūriu į viešnios akis ir tikiuosi, kad ji mane įtikins, jog mano pensija gali būti saugiai kur nors investuota. Sakykime, man dabar 25 metai, aš pradėjau dirbti ir svarstau, dėti ar nedėti į tuos privačius fondus savo pinigėlius.

A.BUTKEVIČIUS: Taigi padarykime prielaidą, kad čia sėdi 25 metų jaunuoliai ir kad galime prognozuoti, kas įvyks po 40 metų. O kol kas žinome, kad yra krizė, ir kaip, Rūta, galėtum įvardyti priežastis, dėl kurių atsirado ši krizė?

R.VAINIENĖ: Priežastis yra viena. Tai nevaldoma pinigų politika. Valstybiniai centriniai bankai, turintys pinigų spausdinimo mono-

polį, pinigus pavertė neribota gėrybe. Kai pinigai atsirado rinkoje, jie buvo riboti. Kad gautum pinigų, reikėdavo įdėti darbo, kad gautum aukso, reikėdavo kasti tą auksą, reikėjo įdėti darbo arba išmainyti į auksą kitas savo gėrybes. Dabar pinigai yra popieriniai, ir centrinio banko vadai susėda ir nusprendžia, kiek pinigų paleisti į rinką. Tai, kad popieriniai, niekuo nepadauginti pinigai yra spausdinami iš oro, ir yra krizės priežastis. Pinigai yra skolinami komerciniams bankams, sie turi juos įdarbinti ir gali prisiimti didesnę riziką. Kai yra daugiau pinigų ir juos reikia išdalyti, tai natūralu, kad jie imasi rizikos, kurios normaliomis sąlygomis nesiimtu. Prarandamos iš viso skaičiavimo galimybės, kai visi projektai pradeda atrodyti pelningi ir apsimokantys.

A.BUTKEVIČIUS: Rūta, pasakyk, ar šitas 50 eurų banknotas...
R.VAINIENĖ: Šitas taip pat yra Centrinio banko produktas. Be jokio padengimo. Ant jo nėra parašyta “In Gold we trust”, ir net “In God we trust” neparašyta. Mes juokaujame, kad doleryje iškrito “I” raidė, turėtų būti “In Gold we trust” parašyta.

A.BUTKEVIČIUS: Tai tu teigi, kad kažkokie dėdės kiek nori, tiek jų atspausdina ir paskui dalija Rytų Europos valstybėms. Imkite...

R.VAINIENĖ: Būtent taip ir yra. Supaprastinant. Aišku, ten sėdi pinigų komitetas, kuris galvoja, sprendžia, kiek dar pinigų išleisti. Bet turime suprasti, kad žmonių suvokimas ir galimybės žinoti yra ribotos. Ir niekas nežino, kiek pinigų reikia rinkai.

A.BUTKEVIČIUS: Tai dar kartą pasakyk, ar tu teigi, kad už šito stovi susitarimas, o ne konkretios vertybės?

R.VAINIENĖ: Žinoma. Kas už šito pinigų stovi? Niekas.
A.BUTKEVIČIUS: Bet taip yra su bet koku vertybiniu popieriumi.

R.VAINIENĖ: Su bet koku popieriniu pinigų.
R.PAULAUSKAS: Yra dar derivatyvų krizė. Jų prileista dar daugiau negu popierinių pinigų. Ir įdomiausia tai, kad niekas nežino kiek. Pinigų leidimą dar šiek tiek reguliuoja, o derivatyvų rinkos mastas nežinomas, ir kiek tie derivatyvai šiandien kainuoja, taip pat neaišku. Jų kaina yra arba nulinė, arba nežinia kokia, ir jeigu bankai savo balanse tuos vertybinius įvertintų dabartinės rinkos kaina, jie visi yra bankrotai.

R.VAINIENĖ: Visaip gali būti.
R.PAULAUSKAS: Antras dalykas - kad amerikiečiai daug dešimtmečių gyvena ne pagal pajamas. Jie gamina kur kas mažiau, negu vartoja. Amerika gamina dolerius, ir taip jau susiklostė, kad visi juos ima. Be to, jie turi karo laivyną, raketas ir kažkaip nelabai drąsu neimti. Tokia sistema funkcionavo keliasdešimt metų. Ir viena iš krizės priežasčių ta, kad Jungtinės Amerikos Valstijos sukaupe didžiulę skolą ir pasaulis jau nėra tikras dėl dolerio ateities. Dar ima, bet jau abejoja. Trumpai sakant, finansinis kapitalizmas, kuriame gyvename pastaruosius 20 metų po neįprinklausomybės, mano supratimu, išgyvena didžiulę painiavą. Ir esant tokiai painiavai mes atiduodame savo pinigus į privačius pensijų fondus.

A.BUTKEVIČIUS: Ar ši krizė, kai buvo neribotai spausdinami popieriniai pinigai, kai buvo išleidžiami vertybiniai popieriai, už kurių stovėjo perkūnas žino kas, yra dėl to, kad rinka nekontroliuojama,

ar dėl to, kad rinka kaip tik buvo kontroliuojama?

R.VAINIENĖ: Kontroliuojama. Pinigai leidžiami Centrinio banko. Rinkos ten nėra. Tai yra valdžios sprendimas. Valdžios produktas.

R.PAULAUSKAS: Jungtinėse Amerikos Valstijose yra dar įdomiau.

R.VAINIENĖ: Nereikia kalbėti apie privatą centrinį banką. Yra Kongreso įsakymu jam suteikta monopolinė teisė. Jokio privatumo nėra. Yra valstybinis monopolis. O komerciniai bankai yra labiausiai reguliuojami.

R.PAULAUSKAS: Jeigu valdžia nereguluotų, tai viskas būtų buvę gerai?

R.VAINIENĖ: Turi būti grįžtama prie rinkos saugiklių. Valdžia suteikia komerciniams bankams privilegiją laikyti tik dalines atsargas. Jeigu aš banke padėdu savo pinigus ir atsidarau einamąjį sąskaitą, tai aš tikiu, kad tie pinigai banko guli. Bet ne. Jų banke nėra. Bankui Europos Sąjungoje yra leista laikyti tik 2 proc. šitų pinigų. Bankai gavo tokią privilegiją, ir tą privilegiją suteikė valdžia. Aš manau, kad tokios privilegijos neturėtų būti.

R.PAULAUSKAS: Mes įsivelsime į didžiulį pokalbį apie bankų funkcionavimą. Grįžkime prie mūsų pinigėlių. Aš, kaip būsimas pensininkas, noriu žinoti, kokios garantijos, kad tą dalį, kuri nueina į privačius pensijų fondus, po 30-40 metų aš atgausiu su pelnu?

R.VAINIENĖ: Pradedu nuo to, kad tai yra žmogaus apsisprendimas. Ar jis lieka “Sodroje”, ar jis renkasi privatų pensijų fondą. Tokia apsisprendimo laisvė žmogui yra suteikta. Dabar ne pensijų fondui skyles kaišo, dabar “Sodrai”

skyles kaišo pensijų fondais. Aš jeigu galėčiau išėiti, tai išėičiau su visais 34 proc.

R.PAULAUSKAS: Štai privatus pensijų fondai... Tarkim, kad aš ten nuėjau. Jie mūsų pinigus naudoja pirkdami ką?

R.VAINIENĖ: Vertybinius popierius. Akcijas, obligacijas ir Vyriausybės vertybinius popierius. Jie privalo diversifikuoti savo investicijų fondą.

R.PAULAUSKAS: Pakalbėkime dabar apie kainą. Už kokią kainą yra perkamos akcijos? Stebint pasaulio akcijų rinkas matyti, kad kainos, ypač iki krizės, buvo labai sukeltos. Ir pensijų fondai pirkto tas gerokai pervertintas akcijas.

R.VAINIENĖ: Perka rinkos kainomis. Ar jūs pasitiktė rinkos kainomis, kai perkate pieną, kėdes? Ar jūs pasitiktė ta kaina, ar sakote: o, pervertintas tas dalykas?

R.PAULAUSKAS: Aš pasižiūriu, sakykim, dividendų ir akcijos kainos santykį. Ir matau, kad šis santykis yra, pavyzdžiui, 1 su 50. Jeigu būčiau biznieriūs, niekada neinvestuočiau į biznį, kuris atsiperka per penkiasdešimt metų. O santykis yra būtent toks. Kartais jis siekia šimtą metų.

R.VAINIENĖ: Bet nebūtinai iš dividendų akcininkas gyvena. Gali parduoti akcijas rinkos kaina.

R.PAULAUSKAS: Į dividendus perkant akcijas praktiškai nežiūrima.

R.VAINIENĖ: Aš manau, kad tie investuotojai, kurie valdo fondus, žiūri viską. Kaip jie priima sprendimą, tai yra jų profesionalumo ir atsakomybės klausimas.

R.PAULAUSKAS: Kai skelbiami biržų indeksai, nieko nėra sakoma apie dividendus. Skelbiami tik akcijų kainos pokyčiai.

R.VAINIENĖ: Jūs, manau, esate neteisus. Mes čia turėtume pasikviesti investuotojų ir pasiklausti, kaip priima sprendimą. Tai technikos, profesionalumo, ne ekonomikos klausimas. Aš nesutinku.

A.BUTKEVIČIUS: Paimkime “Enron”. Vieni gudrūs vyrai pateikia akcijas rinkoje, kiti gudrūs vyrai, turiu omenyje “Arthur Andersen”, gerai jas įvertino ir tretie gudrūs vyrai, kurie vadinais biržos makleriais, pirkto šitas akcijas. Ir išėjo didelis šnipštas.

R.VAINIENĖ: Tai buvo klaida. Ar tai buvo sisteminis dalykas?

R.PAULAUSKAS: Čia buvo suktybė. Ir sukčiavo laisvosios rinkos stulpas, pasaulinio garso audinto firma “Arthur Andersen”. Ji dengė “Enron” suktybes ir dirbtinai sukėlė “Enron” akcijų kainą.

R.VAINIENĖ: Už piktadarys-tes yra baudžiama. Ir čia reikia ne rinkai kalte priskirti, o piktiems žmonėms, kurie tai padarė.

R.PAULAUSKAS: Jau keliasdešimt metų akcijų kaina yra visiškai nesusieta su dividendais. Prasi-
dėjus krizei Nikolas Sarkozy (Nicola Sarkozy) ir Angela Merkel (Angela Merkel) kėlė tą patį klausimą: kokia yra tikroji akcijų kaina? Ir jie tą patį sako, kad galima ristiš tik prie dividendų, nes akcijos kainą galima įvairiais reklaminiais būdais išpūsti. Ir kur yra mano abejonė kaip būsimos pensininko? Privatus pensijų fondai perka akcijas šiandien, ir jų kaina yra išpūsta dirbtiniu būdu, ir dėl to tikėtis, kad ji ir toliau didės, norėčiau, bet labai sunku.

R.VAINIENĖ: Galite pasirinkti konservatyvų fondą, kur yra mažiau akcijų. Su akcijomis yra problemų. Aš nesakau, kad tai tobulas dalykas. Apskritai su ribotą atsakomybę turinčiomis įmonėmis yra bėdų. Kas leido imonei veikti kaip ribotos civilinės atsakomybės vienetu? Kas suteikė tokią privilegiją. Tai, kad vyksta piramidžių statymas, atsiranda “Enron” klaidų, yra iš dalies ribotos civilinės atsakomybės nuopelnas, kai akcininkai neatsako savo turtu, atsako tik tuo, ką įdėjo akcinė bendrovė, t.y. nedidele dalimi. Jeigu nebūtų buvę šito instituto, kuris valdžios kūriny, ne rinkos, aiškiai, kad investicijos į tokias akcijas, esant visai acininko atsakomybei, būtų buvusios kur kas saugesnės.

R.PAULAUSKAS: Bet tokių akcijų šiuo metu rinkoje nėra.

R.VAINIENĖ: Deja, nėra.

R.PAULAUSKAS: Mes kalba-

me apie sistemą, kuri egzistuoja.

R.VAINIENĖ: Šiuo atveju tokiam asmeniui kaip jūs, kuris tiki dividendais, netiki akcijų kaina, ir čia yra dalis tiesos, reikėtų rinktis konservatyvesnį pensijų fondą.

A.BUTKEVIČIUS: Bet pažiūrėkime iš esmės į šitą reikalą. Ką žino fondo darbuotojas, pirkdamas vieną ar kitą akciją ar akcijų paketą, apie imonę, kurios akcijas jis perka? Iš esmės jis spekuliuoja mano ateitimi, kaip pensininko. Jis paprasčiausiai mato šitos akcijos paskutinę kotiruotę iš vakaro ir kitą rytą jis daro pirkinį. Apie situaciją viduje šitos organizacijos jis neturi jokios informacijos. Nėra sudarytas joks rimtas įmonių, į kurias galima investuoti pensininko pinigų, o į kurias negalima, reitingas.

R.PAULAUSKAS: Viena replika, kaip nustatoma akcijų kaina. Pavyzdžiui, jeigu per dieną kažkios imonės nupirks tik vieną akciją, šito pirkinio kaina ir yra tos dienos akcijų vertė. Ir tai visai nereiškia, kad kitą dieną jūs už tą kainą parduosite.

R.VAINIENĖ: Darote tokią prielaidą, kad jie daugiau nieko nežiūri, tik tos dienos akcijas. Pasi-
kvieskime investuotoją, ir jis pasasakos, kaip jis priima sprendimą ir ką jis žiūri. Aš šiuo klausimu negaliu pasakyti. Aš lygiai taip pat galiu pasakyti kitaip, kad jie žiūri viską: yra svertiniai vidurkiai, viena akcija ten neatlieka jokio vaidmens. Rinkoje yra kuriami saugikliai, kaip išsiaiškinti, ar čia yra vienas sandoris, kur du draugai su-
prekiavo tarp susijusių asmenų, ar tai yra nepriklausomas sandoris. Aš darau kitokią prielaidą.

A.BUTKEVIČIUS: Gal pažiūrėkime rezultata tada.

R.VAINIENĖ: Rezultatas yra ne dėl jų blogo investavimo klaidos, o dėl rinkos, dėl krizės. Ir tuo metu, kai situacija ekonomikoje blogėja, pensijų fondai tai atspindi. “Sodra” to neatspindi. “Sodra” gyvena tokiomis sąlygomis kaip prieš metus, o situacija tai pasikeitė. Jeigu kalbame apie alternatyvas, kaip žmogus turi apsirūpinti senatvėje, tai galbūt jis turi kokį nors trečią būdą, galbūt jis nori investuoti ne į pensijų fondus ir ne į “Sodra”, o kaip nors kitaip, į vaikus. Tikėdamasis, kad vaikai jį išlaikys. Žmogus turi turėti galimybę rinktis. Dabar žmogus tą “Sodra” gauna prievarta. Pensijų fondus jis gali rinktis. Jeigu jais nepasitiki, jis gali nesirinkti, bet nesirinkti “Sodros” jis negali. Štai kur yda. O dėl to, kad dabar įvyko smu-

kimas ir vienetai prarado savo vertę, aš noriu pasakyti, kad tai yra sistemos sveikatos bruožas. Kad ji reaguoja į esamą situaciją. “Sodra”, kuri nereflektuoja, sutikite, yra ne-gyvybinga, ir kažkur jos viduje yra yda, jeigu krinant ekonomikai išmokus vis dar gali didėti. Ir priima-mas politinis sprendimas nuolat kamšyti skylės.

R.PAULAUSKAS: Galima su-tikti, kad “Sodra” turi reaguoti į ekonomikos būklę. Be jokios abejonės, čia aš jums pritarčiau, bet mes šiuo atveju šnekame apie tuos pinigus, kurie nueina į privačius fondus. Labai norėčiau tikėti, kad galima susi-kurti senatvėje alternatyvų pajamų šaltinį. Bet matydamas, kaip funk-cionuoja ta rinka, kurioje mano pi-nigai bus naudojami, aš kupinas abe-jonių. Jūs pati išvardijote pokalbio pradžioje krizės priežastis, ir dabar pasakykite, ar nors viena iš tų prie-žasčių šiandien yra išnykusi?

R.VAINIENĖ: Ne, nėra. Dėl to ir yra ciklas.

A.BUTKEVIČIUS: Kaip jis gali būti, jeigu tai yra griežtai kon-troliuojamas procesas?

R.VAINIENĖ: Pinigų emisija yra nekontroliuojama. Ji yra beribė.

R.PAULAUSKAS: Kaip jūs manote, ar čia yra ciklai, ar siste-mos krizė?

R.VAINIENĖ: O čia proto manškta. Mes tarp ekspertų dis-kutuojame, ar čia eilinis amerikoi-niškas kalnelis, ar tai naujos ekono-mininės tvarkos pradžia.

R.PAULAUSKAS: Jeigu tai yra ciklai, tai galima tikėtis, kad nukritę akcijų kursai vėl pakils. Bet jeigu tai visiškai naujos ekono-mininės tvarkos išvakarės, tada ku-remiasis jūsų viltis, kad visi indek-sai grįš į buvusį lygį? Jeigu apskri-tai viskas gali žlugti.

R.VAINIENĖ: Todėl, kad pi-giau gėris perkų įmonių akcijas. In-vestavimas nesustojo.

R.PAULAUSKAS: Jie jau da-bar yra prisipirkę.

R.VAINIENĖ: Tai jūs pritariate, kad pensijų fondų idėja yra ge-ra, bet bloga aplinka?

Jeigu yra aplinka, bet jos ins-trumentas yra geras. Tai ką reikia taisyti?

A.BUTKEVIČIUS: Jūs pami-nėjote patį svarbiausią dalyką, kad galbūt tai yra naujos ekonominės tvarkos pradžia. O mes susitarėme pradžioje, kad esame jauni vyrukai, kurie po 40 metų tikisi per fondus sulaukti rimto papildymo savo lai-mingai senatvei.

R.VAINIENĖ: Na, esant 5,5

proc. daug nesukaups, bet...

A.BUTKEVIČIUS: Užsiimki-me futurologija. Kokia nauja ekono-mininė tvarka galėtų būti? Kaip jūs patį įsivaizduojate?

R.PAULAUSKAS: Beje, ir N.Sarkozi, ir A.Merkel irgi kalba apie kažkokį naują modelį.

R.VAINIENĖ: Aš nežinau, aš ne futurologė. Aš ekonomistė.

R.PAULAUSKAS: Tai gal lais-va rinka pagaliau atsiras? Dabar esate instituto vadovė, kuri tyrinė-ja nežinia ką. Laisvos rinkos pasau-lyje niekur nėra.

R.VAINIENĖ: Mes ne tyrinė-jame, mes skleidžiame idėjas.

R.PAULAUSKAS: O šiaip ar galite pasakyti nors vieną valstybę, kuri būtų arčiausiai jūsų idealo? Kuri tai būtų valstybė?

R.VAINIENĖ: Žinau, jūs no-rite, kad aš pasakyciau, jog tai So-malis.

A.BUTKEVIČIUS: Kokia ga-li būti nauja ekonominė tvarka? Kam mes turime ruoštis?

R.VAINIENĖ: Jei mes žinotu-me? Žmogus turi pripažinti savo žinojimo ribotumą. Čia yra visų valdžių yda, kad ji mano, jog yra visažinė, jog žmogus gali viską nu-patulyti, suplanuoti. Aš centriniu planavimu netikiu. Žmonės kuria tas sistemas. Aš negaliu suprojek-tuoti, kaip čia kas pasielgs.

R.PAULAUSKAS: Sutinku, bet kartu jūs agituojate tą vargšą būsimą pensininką patikėti savo pi-nigus tai sistemai, apie kurią jūs negalite nieko pasakyti. Tai kuo remiasi jūsų viltis, kad tie pensijų fondai gyvuos apskritai?

R.VAINIENĖ: Loginiu mąs-tymu.

R.PAULAUSKAS: Bet loginis mąstymas duoda man visai kitą iš-vađą. Fondai jau dabar yra ant ban-kroto ribos, ir jeigu akcijų kursai nepasiekės buvusio lygmens, jie ga-li žlugti. O kuo remiasi jūsų viltis, kad tos akcijos pakils iki buvusio lygmens?

R.VAINIENĖ: Garantuotos sėkmės ir garantuoto pelno jokioje rinkoje, nei laisvoje, nei reguliuo-jamoje, nėra. Niekas negali pasa-kyti, išleisti įsakymu, kad uždirb-site 10 procentų pelno ir tai įvyks. Taip nebūna.

R.PAULAUSKAS: Būsimi pensininkai, išgirdote labai svarbų pasakymą. Garantijų nėra ir būti negali...

R.VAINIENĖ: ...ir nuostolius prisiimkite ir galimybę netu-rėti nieko gyvenimo pabaigoje.

R.VAINIENĖ: Kas būtų, jeigu būtų... Gali būti visai. Gyvenime garantuoto ir tikro nieko nėra.

A.BUTKEVIČIUS: Gresia nauja ekonominė situacija. Pavyz-džiui, 1940 m. atėjo bolševikai, at-ėmė turta, panaikino bankus...

R.VAINIENĖ: ...dabar atėjo konservatoriai, atėmė būsimų pen-sininkų pensijas... Kas galėjo šitai suplanuoti, kas galėjo patikėti, kad dešinieji taip padarys... Prašom, ir nauja situacija...

A.BUTKEVIČIUS: 1940 m. kiekvienas, kuris žiūrėjo į bolševi-kus, žinojo, ką jie padarys. Progno-zuoti buvo galima, nes buvo analogi-jų. Dabar lygiai tas pats.

R.VAINIENĖ: Sunku progno-zuoti, kad dešinieji atims iš pensin-inkų pensijas.

A.BUTKEVIČIUS: Nes jie jo-kie dešinieji. Tai tie patys komunis-tai, tik pasivadinę dešinišiais.

R.PAULAUSKAS: O kodėl ki-taip nepasakyti? Aš pabandyčiau ap-ginti tuos dešiniuosius. Jeigu jie yra tokie pat skeptiški kaip aš, jie

irgi galėjo suabejoti, kad verta pi-nigus laikyti fonduose, kur nuolat prarandami pinigai.

R.VAINIENĖ: Bet ne dėl to jie taip padarė. Jie padarė dėl to, kad “Sodroje” skylė. Pažiūrėkite, kokia buvo motyvacija.

R.PAULAUSKAS: Bet šitie pinigai iš “Sodros” paimti.

R.VAINIENĖ: Bet jeigu aš noriu tokio fondo, aš pasitikiu juo labiau negu “Sodra”. Kodėl aš pri-valau joje būti?..

R.PAULAUSKAS: Nėra jo-kios problemos. Perveskite iš savo atlyginimo kiek tik norite į tuos privačius pensijų fondus, bet neimkite iš “Sodros”.

R.VAINIENĖ: Bet kodėl aš privalau būti “Sodroje”, jeigu aš ja nepasitikiu?

R.PAULAUSKAS: Apginsiu “Sodra”. Kodėl jūs “Sodrai” turite mokėti? Todėl, kad jeigu jūs “So-dra” nemokėsite ir gyvenimo gale pasirodys, kad jūsų privatus pensijų fondas bankrutavo, - o jūs pasakėte, kad taip gali būti, - jūs vis tiek atei-site prie valstybės ir valstybė negalės palikti jūsų senatvėje be duonos. Ji vis tiek turės mokėti. O jūs visą savo “Sodros” pensiją būsite prap-ekuliuavusi privačiuose pensijų fon-duose. Pasakykite, na, nepavyko... Duok, valstybė, valgyti. Valstybė duos. Štai dėl ko yra “Sodros” pen-sija reikalinga. Kitas dalykas, kad iš tikrųjų “Sodros” pensija turi būti su-sieta su ekonomine būkle. Skylę pinigais tai sistemai, apie kurią jūs negalite nieko pasakyti. Tai kuo remiasi jūsų viltis, kad tie pensijų fondai gyvuos apskritai?

R.VAINIENĖ: Loginiu mąs-tymu.

R.PAULAUSKAS: Bet loginis mąstymas duoda man visai kitą iš-vađą. Fondai jau dabar yra ant ban-kroto ribos, ir jeigu akcijų kursai nepasiekės buvusio lygmens, jie ga-li žlugti. O kuo remiasi jūsų viltis, kad tos akcijos pakils iki buvusio lygmens?

R.VAINIENĖ: Garantuotos sėkmės ir garantuoto pelno jokioje rinkoje, nei laisvoje, nei reguliuo-jamoje, nėra. Niekas negali pasa-kyti, išleisti įsakymu, kad uždirb-site 10 procentų pelno ir tai įvyks. Taip nebūna.

R.PAULAUSKAS: Būsimi pensininkai, išgirdote labai svarbų pasakymą. Garantijų nėra ir būti negali...

R.VAINIENĖ: ...ir nuostolius prisiimkite ir galimybę netu-rėti nieko gyvenimo pabaigoje.

R.VAINIENĖ: Kas būtų, jeigu būtų... Gali būti visai. Gyvenime garantuoto ir tikro nieko nėra.

A.BUTKEVIČIUS: Gresia nauja ekonominė situacija. Pavyz-džiui, 1940 m. atėjo bolševikai, at-ėmė turta, panaikino bankus...

R.VAINIENĖ: ...dabar atėjo konservatoriai, atėmė būsimų pen-sininkų pensijas... Kas galėjo šitai suplanuoti, kas galėjo patikėti, kad dešinieji taip padarys... Prašom, ir nauja situacija...

A.BUTKEVIČIUS: 1940 m. kiekvienas, kuris žiūrėjo į bolševi-kus, žinojo, ką jie padarys. Progno-zuoti buvo galima, nes buvo analogi-jų. Dabar lygiai tas pats.

R.VAINIENĖ: Sunku progno-zuoti, kad dešinieji atims iš pensin-inkų pensijas.

A.BUTKEVIČIUS: Nes jie jo-kie dešinieji. Tai tie patys komunis-tai, tik pasivadinę dešinišiais.

R.PAULAUSKAS: O kodėl ki-taip nepasakyti? Aš pabandyčiau ap-ginti tuos dešiniuosius. Jeigu jie yra tokie pat skeptiški kaip aš, jie

Aferos niekas nenorėjo įžvelgti

Esminiai pakeitimai Pensijų fondų įstatyme padaryti 2003 metų liepą. Apie įstatymo pakeitimus pranešė socialdemokratas Algirdas Butkevičius. Juos patvirtinus, Lietuvoje ėmė steigtis privatūs pensijų fondai. Kad tai yra viena didžiausių aferų, tuo metu suprato arba norėjo suprasti tik aštuoni Seimo nariai. "Žalgiris" keleto jų pasiteiravo - kodėl?

Vytautas ŠUSTASKAS

2000-2004 m. kadencijos Seimo narys, Lietuvos laisvės sąjunga

Tuomet sakiau, kad kuriame naują "Sekundę", gal ne iš blogos valios. Tada jau sakiau, kad gal ir nenorės privatinkai milijardų vogti, bet Juk versle visada yra rizika. Tada maniau ir dabar manau, kad tie pinigai pražus. Juk baisiausias scenarijus būtų, jei žmogus išėjęs į pensiją išgirstų atsiprašymą: "Žinote ką? Bankrutavome ir jokios pensijos nemokėsime". Tai aš numaciau. O ką gali padaryti privatininkui? Tuo metu, jei jūs arba aš būtume norėję įkurti tokį privatų fondą, niekas nebūtų leidęs. Jeigu būčiau atsidaręs, ekonominė policija būtų greitai paėmusi. Bet būdavo tokių, kurie priedavo prie valdžios. Privačius fondus taip pat buvo leista kurti kokiems nors giminaičiams, draugams... Bent jau aš taip manau. Paprastas verslininkas, dorai dirbantis, to padaryti negalėjo, niekas jam nebūtų leidę. Kaip į ambasadas važiuoja draugai ir pažįstami, taip ir čia... Kam tas Briuselis, kam NATO. Būtų mano valia - visus išvyčiau. Taigi ir į Briuselį visi kviečiausi savo giminaičius, draugus. Juk gyvename švogerių krašte. Kuo daugiau atidaro institucijų, ar sugalvoja kokius nors fondus kurti, juk nė vienas neturintis "blato" nepraslys. Jei paanalizuotume, kas turi įsikūrę tuos privačius fondus, tai atrastume ryšius arba su Prezidentūra, arba su tuometine Vyriausybe. Bet koks Jurgis iš kaimo negali tokio dalyko įkurti. Balsavau ir prieš Europos Sąjungą, ir prieš NATO... Norėjau turėti neutralią valstybę.

Stanislovas BUŠKEVIČIUS

2000-2004 m. kadencijos Seimo narys, "Jaunosios Lietuvos", Naujųjų tautininkų ir politinių kalinių sąjunga

Taigi čia nesąmonė buvo! Pirma, turėjome labai daug karčios patirties su įvairiais fondais, prisiminkime peripetijas su "Sekunde". Tai buvo įstatymais įteisinta piramidė. Valstybė bandė įlįsti į šią aferą. Antra, aš pagalvojau, kad privatūs fondai - tai tarsi loterija. Jeigu gerai - tai gerai. Žinoma, pensijos pas mus mažos, o visi mūsų pensininkai nori įvažinėti po užsienį kaip kitų šalių pensininkai. Pas mus Juk pensiją duoda tik išgyvenimui, o norisi ir po pasaulį pasitrankyti. Viskas atrodė labai gražu, bet tikrai ne tada, kai žinome mūsų aferizmą, nekontroliuojamą bankų veiklą. Tada jau supratau, kad visas šis dalykas žlugs ir bus problemų. Galvojau, kad kažkas tik pasipelnys ir bus taip, kad pensininkai viską praloš. Idėja galbūt ir gera - galimybė Lietuvos pensininkams važinėti su džinsais į Ameriką. Viskas gerai, bet kiekviena idėja turi būti generuojama sąžiningų žmonių, turi būti stipriūs įstatymai, stipri kontrolė. Amerikoje aferistai gauna kalėti po 150 metų, o kas pas mus darosi? Pas mus pedofilas išėina anksčiau į laisvę, o ten sėdi iki gyvos galvos, arba gauna mirties bausmę. Tikėjęs, kad privatus fondai bus dar viena apgavystė. Žinojau, kad tai bus leista daryti tik tam tikrai grupei žmonių. Prabėgo šešeri metai, o jau kalbama apie įmokų mažinimą, pasirodo, administravimas blogas ir vis kyla naujų problemų. Kiek bus ašarų? Bus apgauti žmonės, kurie patikėjo savo pinigus. Visa tai tarsi loterija - išloši arba ne. Tokios situacijos neturėjo būti.

Egidijus KLUMBYS

2000-2004 m. Seimo kadencijos narys, tada Naujoji sąjunga (socialliberalai), dabar partija "Tvarka ir teisingumas"

Susilaukymas iš principo yra "prieš". Dėl to, kad tai yra afera. Tada irgi taip maniau, gyvenimas tiesiog parodė, kad tai yra labai didelė afera. Tereikia pasižiūrėti investicinių fondų rezultatus - vargšai žmogeliai... Pažiūrėkime, kiek nuvertėjo jų pinigėliai, kuriuos jie įdėjo į tuos fondus. Juk ten yra 60-80 proc. minuso. Šis pavyzdys rodo, kad priimant įstatymą tereikėjo turėti gerą įžvalgą. Tuo metu tereikėjo valdyti informaciją, visa esmė Juk buvo ir yra informacija - jeigu tu nepasiduioti bankų kerams, šnekoms apie šviesų komunistinį, kapitalistinį pasaulį, tada balsuojai teisingai.

► Info

2003 m. liepos 4 d.: Pensijų fondų įstatymo pakeitimo ĮSTATYMO PROJEKTAS. Priimant jį užsiregistravo Seimo narių: 81 iš 137. Balsavimo rezultatai: "už" - 73, "prieš" - 3, susilaikė - 5

BALSAVO "UŽ"

Babonienė Ona, Babravičius Gintautas, Baravykas Vydas, Baura Antanas, Bernatonis Juozas, Budrevičius Jonas, Burbienė Sigita, Butkevičius Algirdas, Čiulevičius Jonas, Degutienė Irena, Didžiokas Gintaras, Einatoris Vytautas, Fiodorov Vasilij, Glaveckas Kęstutis, Indriūnas Algimantas Valentinas, Jučas Jonas, Jursėnas Česlovas, Karbauskis Vaclovas, Karečka Edvardas, Karosas Justinas, Kirkilas Gediminas, Kniukšta Gintautas, Korenka Jonas, Kružinauskas Stasys, Kubilius Andrius, Kunčinas Algirdas, Kvietkauskas Vytautas, Lapėnas Saulius, Lapėnas Vytautas, Lionginas Jonas, Macaitis Alfonsas, Mačernius Zenonas, Matulevičius Algimantas, Matulevičius Juozas, Medvedev Nikolaj, Melianas Artūras, Mikolaitis Gintautas, Mikutienė Dangutė, Palaitis Raimundas, Palionis Juozas, Papovas Petras, Pavilionis Rolandas, Poplavski Aleksander, Pruskienė Kazimira Danutė, Pulokas Alfonsas, Raistenskis Juozas, Razma Jurgis, Rimas Algis, Rinkevičius Viktoras, Sabatauskas Julius, Sadeckas Alvydas, Salamakinas Algimantas, Saudargas Algirdas, Saulis Vytautas, Savickas Eimundas, Sinkevičius Rimantas, Skarbalius Egidijus, Skardžius Artūras, Stankevič Vaclovas, Steiblienė Nijolė, Steponavičius Gintaras, Šiaulienė Irena, Šileikis Gintaras, Šivickas Gintautas, Teišerskytė Dalia, Utovka Jurgis, Valys Antanas, Vaštakas Rimvydas, Velikonis Virmantas, Vėsaitė Birutė, Vilkas Pranas, Žalnerauskas Vladas, Žukauskas Henrikas.

BALSAVO "PRIEŠ"

Buškevičius Stanislovas, Pronckus Mykolas, Šustauskas Vytautas.

SUSILAIKĖ

Jakučionis Povilas, Kašėta Algis, Klumbys Egidijus, Popovas Vasilijus, Velička Domininkas.

BALSAVIME NEDALYVAVO

Andriukaiitis Vytenis Povilas, BalČytis Zigmantas, Barakauskas Dailis Alfonsas, Bastys Mindaugas, Bobelis Kazys, Bradauskas Bronius, Čekuolis Jonas, Dmitrijev Sergej, Dalinkevičius Gediminas, Gražulis Petras, Greičiūnas Valentinas, Gričius Algirdas, Jakavonis Gediminas, Juknevičienė Rasa, Juozaitienė Jūratė, Jurkus Jonas, Kaniava Edvardas, Karbauskis Ramūnas, Klišonis Audrius, Kraujelis Jeronimas, Kriščiūnas Kęstutis, Kuzmickas Kęstutis, Landsbergis Vytautas, Lydeka Arminas, Maldeikis Eugenijus, Martišauskas Virginijus, Masulis Eligijus, Mincevič Gabriel Jan, Monkevičius Algirdas, Narvilienė Janė, Nekrašas Visvaldas, Olekas Juozas, Orechov Vladimir, Paulauskas Artūras, Plokšto Artur, Purvaneckienė Giedrė, Ramanauskas Alvydas, Rimšelis Klemensas, Sedlickas Romanas Algimantas, Simulik Valerijus, Sysas Algirdas, Skamarakas Kęstutis, Stasiškis Antanas Napoleonas, Šablinskas Eduardas, Šukys Raimondas, Tomaševski Valdemar, Tretjakov Valerij, Uspaskich Viktor, Vagnorius Gediminas, Valčiukas Rimas, Vareikis Egidijus, Vazbys Artūras, Veselka Julius, Vidžiūnas Arvydas, Žakaitienė Roma.

BALSAVIMO REZULTATAI PAGAL FRAKCIJAS

Liberaldemokratų frakcija: "už" - 9

Liberalų ir centro frakcija: "už" - 12, susilaikė - 2

Mišri Seimo narių grupė: "už" - 1, "prieš" - 1

Naujosios sąjungos (socialliberalų) frakcija: "už" - 13, susilaikė - 1

Socialdemokratinės koalicijos frakcija: "už" - 31, "prieš" - 1, susilaikė - 1

Tėvynės sąjungos - konservatorių frakcija: "už" - 3, susilaikė - 1

Valstiečių ir Naujosios demokratijos partijų frakcija: "už" - 4, "prieš" - 1

ŽALGIRIS

Nr. 18

Šiandien į ŽALGIRIO NACIONALINIO PASIPRIESĖNIMO JUDEJIMO manifesto teiginus mokytojas ekspertas žvelgia istoriko akimis.

- MŪSŲ Valstybė Europos Sąjungoje (ES) - Europos tautų sąjungos narė, JŲ Valstybė baigia išnykti unitarinės Europos katilė.

- Pradėdamas leisti "Aušrą" 1883 m. daktaras Jonas Basanavičius prakalboje rašė: "Mes esame tokie pat žmonės, kaip ir mūsų kaimynai, ir norime visomis teisybėmis, prigulinčiomis visai žmogystei, lygiai su mūsų kaimynais naudotis". Jau tada lietuviai buvo raginami neleisti savo kalbai pražūti, kad jie netaptų vokiečiais, lenkais ar gudais. Šiandien tautinio atgimimo žadintojo žodžiai tampa vėl aktualūs. Raginimai ir bandymai suvienyti skirtingas Europos tautas yra žinomi nuo pat Karolio Didžiojo laikų, bet savanoriškas Europos vienijimasis prasidėjo tik XX amžiaus šeštajame dešimtmetyje. Lietuvoje daug kas į stojimą į Europos Sąjungą žiūri kaip į "ėjimą į Europą". Šitaip galvodami galime sau įsikalti nevisavertiško kompleksą: esame maži, nelabai svarbūs, mums daug ko trūksta... Europa yra viena iš mažesnių pasaulio dalių. Per jos prieštarą, permainingai, kartais žiauria istoriją yra sukaupta didžiulė patirtis, kurią pravartu pažinti ir perminti tai, kas geriausia. Mažoms valstybėms, manau, yra naudingas buvimas ES. Airija - sėkmingo prisikėlimo ir net suklestėjimo pavyzdys. Deja, į Lietuvą kol kas ateina ne patys geriausi pavyzdžiai. Į mūsų šalį žiūrima įtariai, siekiant daugiau asmeninės ar grupinės naudos. Tikroji save gerbiančios valstybės užduotis - neleisti savęs apvogti. Bet kur

SU ŽALGIRIU – UŽ LIETUVĄ!

Specialus dienraščio "Respublika" priedas

J. Brazauskas: Savo valstybę turime kurti patys

"Man buvo priekaištaujama, kodėl mano parengti vadovėliai tokie lietuviški", - nusipelnęs panevėžietis, Lietuvos istorijos vadovėlių autorius Juozas Brazauskas įsitikinęs, kad norint išlikti oriems tarp kitų tautų, mums būtina žinoti, ką Lietuva yra davusi pasauliui.

Jurgis Giržijauskienės nuotr.

kas baisiau yra patiems save apvaginėti. Kaip kitaip pavadinti viešosios įstaigos "Vilnius - Europos kultūros sostinė - 2009" galima mokesčių mokėtojų milijonų iššvaistymą? Kultūra nekuriama fejerverkais.

- MŪSŲ Valstybė būtų sau radusi garbingą vietą tarp pasaulio didžiųjų, JŲ Valstybė atlieka patarnautojo vaidmenį.

- Mūsų valstybė Europoje privalo rasti deramą vietą. Dabar gi atrodo, kad Lietuva yra pasirinkusi prisitaikėlio vaidmenį. Esu kultūros žmogus ir man ne vis tiek, kas dedasi valstybėje puoselėjant kultūrą. Vilnius paskelbtas Europos kultūros sostine. Bet mes patys geriausių kultūros pasiekimų, tarsi gėdydamiesi, nerodome. Galvoju, kodėl taip yra? Savotišką antspaudą mums uždėjo ilgas gyvenimas tarp didžiųjų valstybių. Gyvendami tarp Rytų ir Vakarų, patyrėme tik trumpą demokratinio gyvenimo laikotarpį tarpukario metais. Vėliau - sunkūs sovietų okupacijų dešimtmečiai. Anų laikų realijos diktavo labai aiškius atsakymus, nes pasaulį valdė neteisybė. Ir ta neteisybė buvo tokia brutali, kad partizanų vadams, tikėjusiems tarptautine teise ir moralia politika, nekilo klausimas - priešintis ar vergauti. Vertybė yra tai, kad daugumos žmonių prisitaikymas sovietmečiui nevirto bendra visos visuomenės nuostata. Kad žmonės papustų demokratiniam gyvenimui, reikia juos žadinti. Žadinti vilį ir norą išeiti iš praeties ir dabarties, iš netikėjimo, kad ko nors pakeisti neįmanoma.

- MŪSŲ Valstybėje būtų neskubama pirmiesiems balsuoti už ES Konstituciją ar Lisabonos sutartį - ji būtų atiduota visuotiniam referendumui. JŲ Valstybėje balsuojama už bet ką, kad tik būtų įsitaikta šeiminingams.

- Balsavome už Konstituciją, ko gero, gerai jos neperskaite. Vieni pirmųjų raportavome, kad pritariame jos teiginiams. Kai kitos valstybės balsuodamos referendumu atmetė Konstitucijos tekstą, suglumome. Pasirodo, kiti yra kritiškiau nusiteikę. Mes gi nuo sovietmečio nebuvome pripratę kritiškai mąstyti, gyventi pagal civilizuotame pasaulyje priimtas taisykles. Dabar tik mo-

komės taip gyventi. Kito kelio nėra. Mokyti būtina. Reikia perimti geriausių pavyzdžius. Manau, sunkiausia mums išsivaduoti iš dvasinės okupacijos. Ji daug pavojingesnė, nei okupantų tankai Sausio 13-ąją.

- MŪSŲ Valstybėje viešoje erdvėje vyrantų lietuvių kalba, JŲ Valstybėje, labiau nei tarybiniais metais rusų, domiuoja anglų kalba.

- Bendrauti su pasauliu yra būtina. Mokėti svetimas kalbas yra vertybė. Bet nemokėti, užmiršti gimtąją kalbą, tautos istoriją yra nedovanotina. Pas mus jau auga mažaraščių karta. Vyksta baisus gimtosios kalbos teršimas. Mane gąsdina, kad ypač mažai skaitoma. Pastebiu, kad mokiniai nebemoka pasakoti. Bendravimas internete kelia pavojų mums prarasti kalbančiuosius. Mane, istorijos mokytoją, jaudina ir tautos istorijos vadovėlių. Dabar vienas ar su kolegomis esu išleidęs dvylika istorijos vadovėlių. Tačiau man buvo priekaištaujama, kodėl mano parengti vadovėliai tokie lietuviški? Ko gero, jie turėjo būti... kosmopolitiniai? Mano supratimu, į pasaulio istoriją turime žvelgti per Lietuvos istorijos langą. Kitaip iš Lietuvos istorijos žiniosime tik Žalgirio mūšį. Žinoma, jis buvo svarbus, bet reikia matyti ir kitus svarbius tautos laimėjimus, jeigu norime būti matomi ir orūs tarp kitų tautų. Vadovėliuose turi būti atskleistas didžiųjų valstybių poveikis Lietuvai ir tai, kaip Lietuva veikė kaimynus. Lietuvai kūrė savo tūkstantmetę istoriją reaguodama į kaimynų tautų iššūkius. O globalėjantiame pasaulyje naujas tūkstantmetis mums kelia naujus iššūkius, kurių, nežinant savo istorijos ir neišlaikius gimtosios kalbos, atremti neįmanoma.

- MŪSŲ Valstybėje užsėtas būtų kiekvienas laukas, JŲ Valstybėje kerį krūmai ir piktžolės.

- Valstybėje trūksta šeimyniško požiūrio. Save gerbiantis ūkininkas taip nesielgtų su gamtos turtais. Skatinamas kaime nesiversiti žemės ūkiu žemina patį žmogų. Žemė nuo amžių buvo mūsų motina maitintoja. Netiesa, kad valstybėje daug kam trūksta pinigų. Jų yra, tik niekaip negalime nusistatyti prioritetų skirstant lėšas, teikiant paramą.

- O kokia būtų JŪSŲ PATIES valstybė? Kuo ji skirtųsi nuo JŲ Valstybės?

- Mano valstybė turėtų būti save gerbiančių piliečių bendruomenė. Valstybė, kuri gerbtų tiesą ir įgyvendintų teisingumą, puoselėtų kultūrą, jaustų atsakomybę piliečiams už savo veiksmus ir poelgius. Tikiu, kad ateities kartos gyvens laisvų, savo valstybę ir jos piliečius gerbiančių piliečių valstybėje. Bet niekas kitas to mums nepadarys. Savo valstybę turėsime sukurti patys. Tikėjimui ateitimi reikia sutvirtinti gerus darbus, nes geri pavyzdžiai patraukia, verčia tikėti. Žmogus be tikėjimo yra niekas. Ateis ir gerų darbų, grindžiamų aiškios vertybėmis, metas, bendras piliečių nusiteikimas kurti, o ne griauti. Kritiškai įvertinę istorijos klaidas, dar kartą suvienykime tautos protą, ryžtą, valią. Atminkime, kad milijonai mūsų protėvių seka, stebi mūsų veiksmus...

- MŪSŲ Valstybėje brangus būtų kiekvienas pilietis, JŲ Valstybėje piliečiai yra pigi darbo jėga, kuri galiausiai priversta emigruoti.

- Žiūrint istoriškai, emigracija yra neišvengiamas procesas. Jaunoji karta, išvykdamą į užsienį, turėtų kaupti ne tik kapitalą, bet ir darbo patirtį. Tačiau blogiausia, kad sugrįžtančio išsilavinusio jaunimo niekas nelaukia. O

juk mūsų tiek negaud. Valstybė turėtų sudaryti sąlygas, kad žmonės pragyvenimo ir klestėjimo šaltinį rastų tėvynėje. Tauta pasieks rezultatą tik tada, kai sugebės sutelkti visas geriausias savo pajėgas, jų protą, mintis ir jausmus. Sugrįžti į Lietuvą tautiečiai raginami nuolat. Sugrįžti tie, kurie iš tikrųjų norėjo sugrįžti ir prisidėti prie naujo gyvenimo Lietuvoje. Kiti to nesulaukė, jiems buvo lemta grįžti, nes tokia buvo jų valia - būti palaidotiems gimtinoje. 1991 m. spalį Bitėnų kapinaitėse, šalia Rambyno kalno, perlaidoti Vydūno palaikai. Jo sugrįžimas į Lietuvą turėjo žymėti naują mūsų dvasinio atgimimo pakylėjimą. Deja, šis tikėjimas neišsipildė. Mes ir dabar niekaip negalime sugrįžti ne tik prie Vydūno...

- MŪSŲ Valstybėje užsėtas būtų kiekvienas laukas, JŲ Valstybėje kerį krūmai ir piktžolės.

- Valstybėje trūksta šeimyniško požiūrio. Save gerbiantis ūkininkas taip nesielgtų su gamtos turtais. Skatinamas kaime nesiversiti žemės ūkiu žemina patį žmogų. Žemė nuo amžių buvo mūsų motina maitintoja. Netiesa, kad valstybėje daug kam trūksta pinigų. Jų yra, tik niekaip negalime nusistatyti prioritetų skirstant lėšas, teikiant paramą.

- O kokia būtų JŪSŲ PATIES valstybė? Kuo ji skirtųsi nuo JŲ Valstybės?

- Mano valstybė turėtų būti save gerbiančių piliečių bendruomenė. Valstybė, kuri gerbtų tiesą ir įgyvendintų teisingumą, puoselėtų kultūrą, jaustų atsakomybę piliečiams už savo veiksmus ir poelgius. Tikiu, kad ateities kartos gyvens laisvų, savo valstybę ir jos piliečius gerbiančių piliečių valstybėje. Bet niekas kitas to mums nepadarys. Savo valstybę turėsime sukurti patys. Tikėjimui ateitimi reikia sutvirtinti gerais darbus, nes geri pavyzdžiai patraukia, verčia tikėti. Žmogus be tikėjimo yra niekas. Ateis ir gerų darbų, grindžiamų aiškios vertybėmis, metas, bendras piliečių nusiteikimas kurti, o ne griauti. Kritiškai įvertinę istorijos klaidas, dar kartą suvienykime tautos protą, ryžtą, valią. Atminkime, kad milijonai mūsų protėvių seka, stebi mūsų veiksmus...

Kalbino Jautius POCIUS